

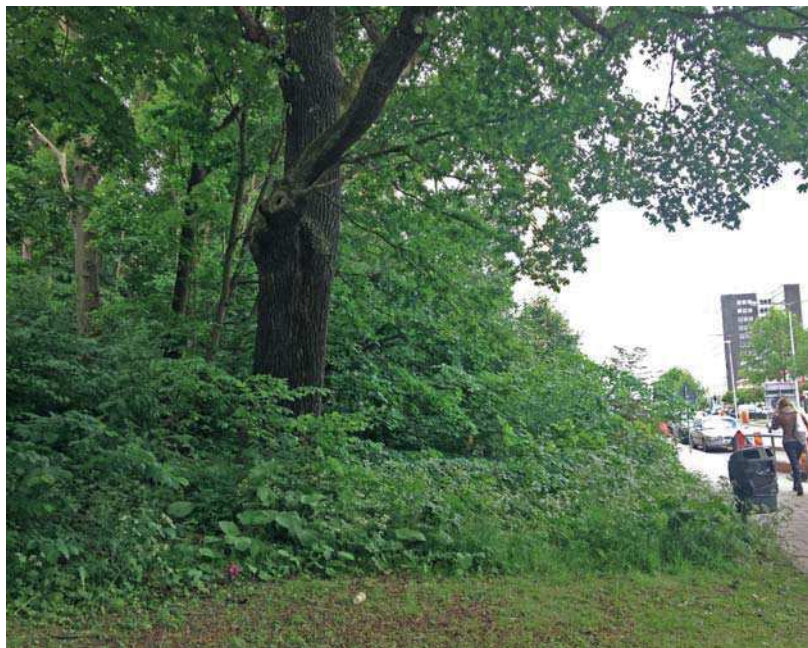
naturytor kring Sandhamnsgatan, över Värtavägen och mot lövskogsbranten i väster.

Figur 8. Delområde 4. Gullregn, syrén och en stor lärk mot intill befintlig restaurang och kanten av Sandhamnsgatan.

Anslutande natur

Alldeles nordost om aktuell fastighet finns en lövskogsbevuxen, blockig brant, cirka 30-40 meter bred, som sluttar ned mot Tegelluddsvägen (se figur 2). Branten domineras av lönn, björk, hassel och alm, men det finns också inslag av ekar, varav en är riktigt stor, ett så kallat jätteträd över 1 meter i diameter, med mycket högt naturvärde. Eken står idag något för skuggigt och skulle i bakkant behöva röjas fritt från konkurrerande vegetation.

Figur 9. Brant med lövskog nordost om aktuell fastighet, ned mot Tegeluddsvägen, till höger i bild. Vy mot väster. På bilden syns en av områdets större ekar, över 1 meter i diameter bred.

På andra sidan Tegeluddsvägen i nordost, ca 80 meter bort, finns en park- och naturmiljö (Finlandsparken) med ädla lövträd och ett stort inslag av ek.

Väster ut, på andra sidan Värtavägen, ligger Kungliga Nationalstadsparken, och där kan man mellan befintliga hus skönja solitära träd och dungar. Ned mot Tegeluddsvägen finns en gräsyta med tre riktigt stora gamla "Djurgårdsekar", med mycket höga naturvärden.

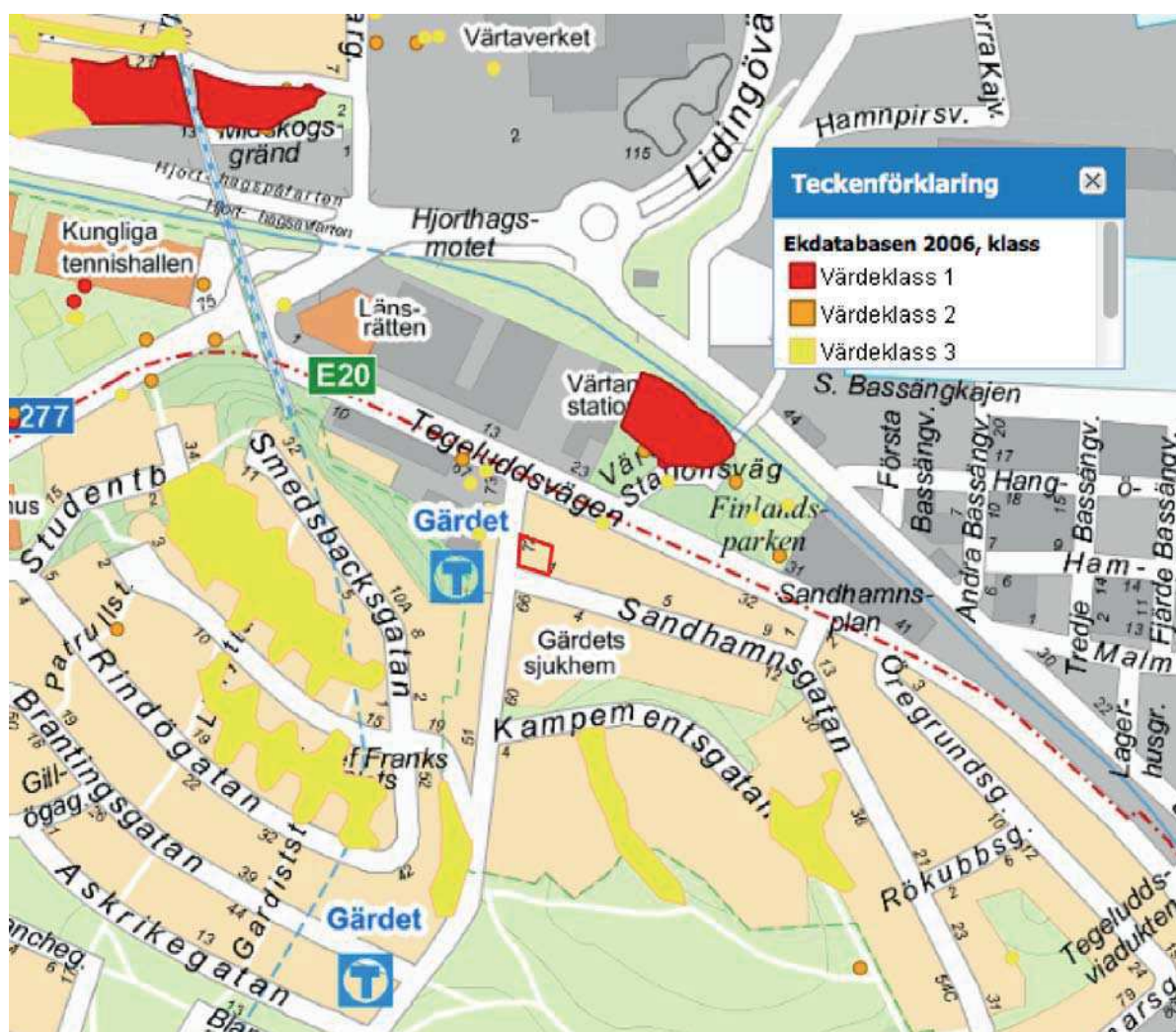
Figur 10. Tre riktigt stora "Djurgårdsekar med mycket höga naturvärden i hörnet Värtavägen/Tegeluddsvägen.

Ekar och habitatnätverk

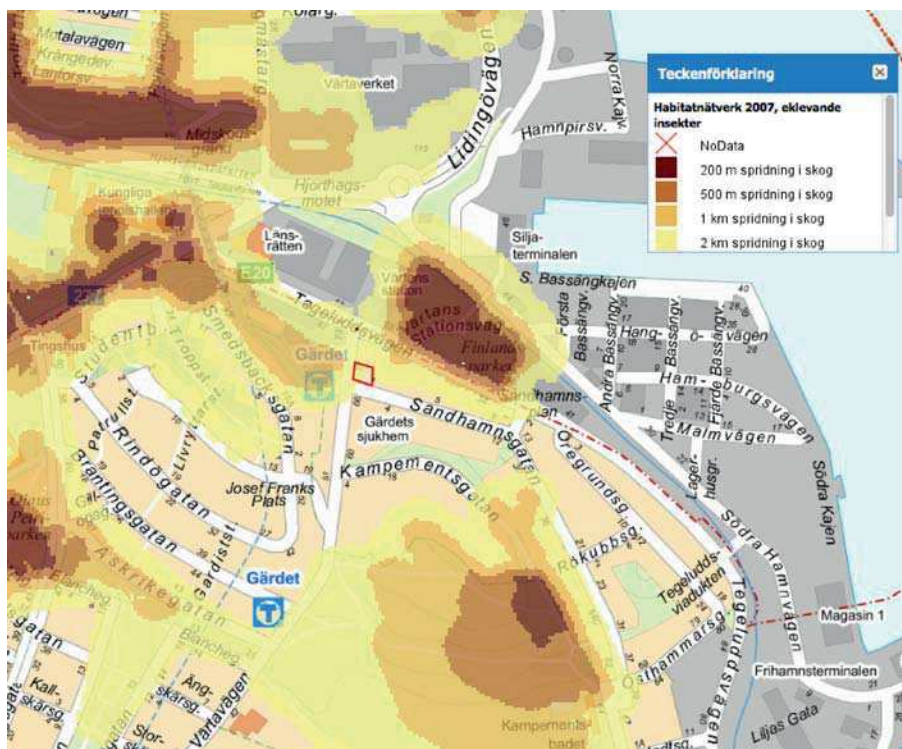
Stockholms stad har tagit fram planeringsverktyg över stadens viktiga naturmarker och hur de hänger samman med varandra, så kallade habitatnätverk. Precis som människor är arter beroende av en infrastruktur, det vill säga att naturområden hänger samman med varandra eller ligger på lagom avstånd för att arter skall kunna röra sig emellan dem. Detta kallas för ekologiska spridningssamband, habitatnätverk, konnektivitet eller grön infrastruktur.

Hur storlek, samband och avstånd varierar beror naturligtvis helt på vilka arter som äsytas, men i Stockholms har man valt att fokuserat på tre olika viktiga naturtyper (habitat) och arter som lever i dessa: äldre barrskog (fåglarna barrskogsmesar), våtmarker (padda och andra groddjur), samt ekmiljöer (eklevande insekter). Med hjälp av datormodeller har man gjort bilder över stadens kända viktiga naturmiljöer och avstånd mellan dessa, i förhållande till hur de tänkta arterna kan sprida sig och hur långt (Stockholm stad, 2007).

I området kring Kv. New York är det bara ekmiljöer som är aktuella.

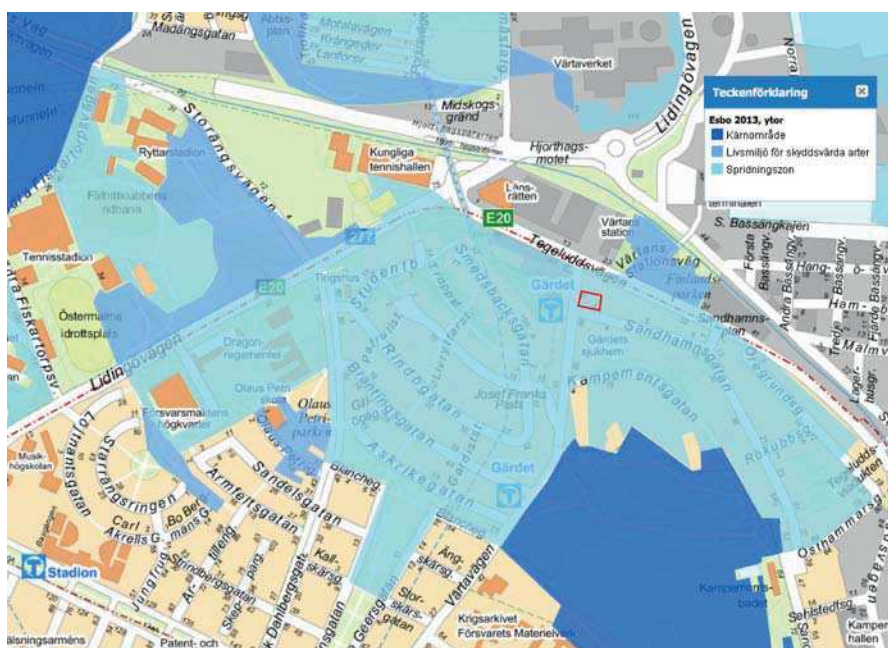

Figur 11. Områden med ekar (färgade områden), samt större fristående ekar (färgade punkter) från Stockholms ekdatabas. Röd rektangel visar aktuellt område och där förekommer som synes inga ekar. Karta från Dataportalen, Stockholms stad.

Figur 12. Kartan visar ett utsnitt av stadens habitatnätverk för ek. Ju mörkare färg desto starkare samband. Aktuellt område visar med en röd rektangel, och den ljusgula färgen visar att området ligger inom habitatnätverket, men i en ytterkant med svagare samband. Karta från Dataportalen, Stockholms stad.

Förutom stadens habitatnätverk finns även en sammantagen karta över alla värdefulla naturområden i staden, så kallade Ekologiskt Särskilt Betydelsefulla Områden (ESBO). Dessa områden är i sin tur indelade i kärnområden (viktigast), livsmiljö för skyddsvärda arter (näst viktigast) och spridningszon (viktiga områden som binder samman områden av de två första klasserna). Aktuellt område ligger inom klassen spridningszon, vilket gör det viktigt att upprätthålla de lokala ekologiska sambanden så långt som möjligt.

Figur 13. Kartan visar stadens Ekologiskt Särskilt Betydelsefulla Områden (ESBO). Röd rektangel visar aktuell fastighet som ligger i det som benämns spridningszon. Karta från Dataportalen, Stockholms stad.

Påverkan och konsekvenser

Figur 14. Illustrationsplan över föreslaget nytt hus och anslutande nya grönytor (Wingårdhs arkitekter). Illustrationsplanen visar enbart den västra delen av fastigheten, då platsens befintliga byggnad, och grönytor öster och norr om detta hus, inte kommer att påverkas utan kvarstå som idag.

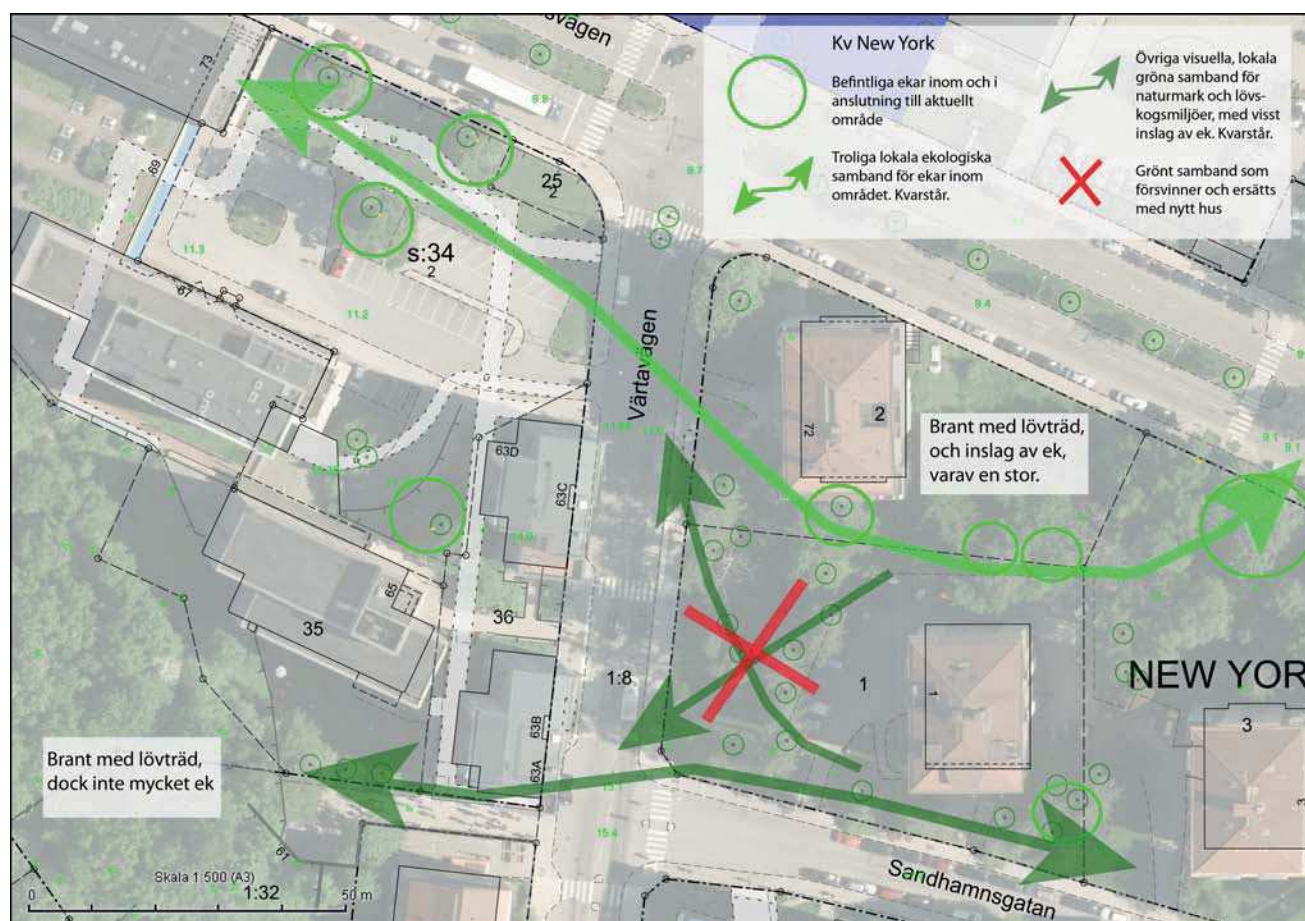

Figur 15. Den nya byggnadens och övriga hårdgjorda ytors "fototavvyck" i grått, tillsammans med bevarade och nya grönytor i ljusgrönt. Dagens lokala eksamband, befintliga ekar, samt möjliga platser inom och utanför fastigheten där nya ekar kan placeras, visas också.

Inga befintliga fristående ekar eller ekmiljöer berörs av föreslaget nytt hus.

Det planerade nya huset kommer att ta i stort sett hela gräsmattan med lärkar i anspråk och samtliga sju stycken lärkträd kommer behöva tas ned. Lärkträdens gröna volym ersätts av ett hus, vilket till viss del smalnar av och splittrar upp det gröna visuella samband som idag finns utmed Sandhamnsgatan och vidare mot grönytor på västra sidan om Värtavägen, se figur 15.

Tack vare att en cirka 10 till 15 meter bred, och till stora delar grön, förgårdsmark bibehålls utmed Sandhamnsgatan, där en stor lärk bevaras och nya pyramidformade ekar föreslås planteras, kommer dock ett visuellt samband utmed Sandhamnsgatan att kvarstå. Likaså bibehålls den smala lilla gröna korridor, också den cirka 10 meter bred, som idag löper norr om gräsmattan med lärkar, upp mot angränsade fastighet. Denna smala träd- och buskridå är viktig att ha kvar som en grön länk mellan lövskogsbranten ned mot Tegeluddsvägen i nordost, aktuell fastighet och vidare mot de stora ekar som står ned mot Tegeluddsvägen västerut, cirka 70 meter åt nordväst. På ömsom sida av nytt hus kommer det således fortfarande att finnas grönska och möjlighet för arter att röra sig emellan avsnitt med naturmark.

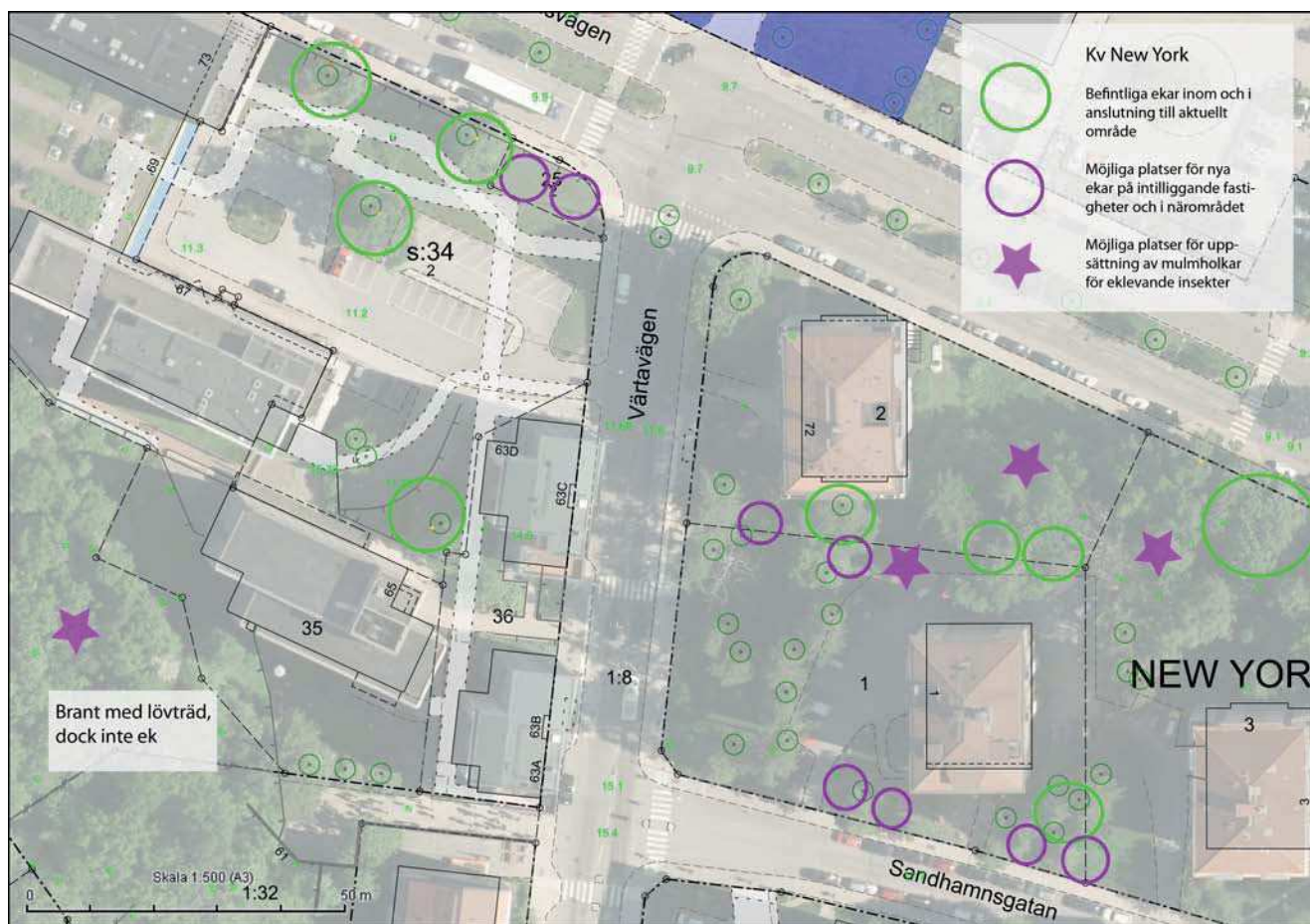

Figur 16. Kartan visar vilka gröna samband som försvinner och vilka som kvarstår med föreslaget nytt hus.

Förslag på hänsyn och åtgärder

- Det är viktigt att avgränsa arbetsområdet innan markarbeten påbörjas, så att inte ytor med natur tas i anspråk av misstag, eller träd som står i kanten av området påverkas. Tydliga byggstaket bör sättas upp en bit ut (gärna minst ca 3 meter) från större träd som skall sparas, så att även trädens rötter skyddas. Att bara skydda själva trädstammarna med brädor, såsom ofta är brukligt, är inte tillräckligt.
- Etableringsområden och upplag får inte placeras i intilliggande grönytor, vilket är viktigt att bevaka under bygglovsskedet. Likaså är det viktigt att byggställningar, ev. hisstorn m.m., placeras så att inte naturmark skadas.
- Om trädrötter på intilliggande träd riskerar att påverkas, eller om man måste ta bort rötter, skall dessa sågas av och inte slitas av vid schakt eller grävning.
- En viss gallring av kvarstående träd- och buskridå norr om föreslaget nytt hus skulle kunna öppna upp och gynna vissa träd som kan växa sig större. Gallring bör ske av naturvårdskunnig entreprenör som kan välja ut lämpliga unga träd som skall vara kvar.

Möjliga kompensationsåtgärder med nya ekar på intilliggande fastigheter

Figur 17. Kartan visar möjliga platser för nya ekar, på och i anslutning till aktuell fastighet. Rådighet, markförhållande, lämplighet och skötselansvar måste utredas vidare. På bilden syns även förslag på placering av mulmholkar för eklevande insekter, se förklaring nedan.

- Inom fastigheten föreslås ett par-tre pyramidformade ekar planteras för att förstärka områdets värde för ek (Wingårdhs och Ekologigruppen, 2016). Även utanför aktuell fastighet finns det möjligheter att öka på antalet ekar i området. En dialog får då föras med Stockholms stad och berörda fastighetsägare om möjligheten att plantera fler ekar i området. Naturliga former av ek är att föredra, men vid platsbrist kan man även överväga framodlade smalare pyramidformer av ek. Dessa kan inte fullt ut jämföras med och ersätta den ekologiska funktionen av en naturligt formad ek, men erbjuder troligen ändå på sikt livsmiljöer för många arter. Rådighet, markförhållande, lämplighet och skötselansvar måste utredas vidare, innan fortsatt planering med att komplettera ekarna i området kan bli verklighet.
- Under senare år har man även arbetat med att skapa en slags holkar för att stötta och hjälpa ovanliga eklevande insekter som normalt lever inne i de murkna trädstammarna på äldre ekar och i det trädmjöl som bildas där, så kallad mulm. I dagens landskap är det brist på äldre ekar med hål och mulm, varför mulmholkar kan vara en viktig naturvårdsinsats. Mulmholkar ser ut som stora fågelholkar som man fyller med eksågspån och sätter upp, helst i ekar, men även i andra lövträd i lövskogsområden som ligger i nära anslutning till befintliga ekmiljöer.

Figur 18. Mulmholk från Östergötlands eklandskap. Foto Jörgen Berkán.

Referenser

Tryckta källor

Stockholms stad, miljöförvaltningen, 2012. Stockholms ekologiska infrastruktur – bakgrund och beskrivning av databas och karta.

Stockholms stad, miljöförvaltningen, och KTH, 2006. Landskapsekologisk analys i Stockholms stad. Metodutveckling med groddjur som exempel.

Stockholms stad, miljöförvaltningen, och KTH, 2007. Landskapsekologisk analys i Stockholms stad. Habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter.

Wingårdhs och Ekologigruppen, 2016. Kvarteret New York. Landskap –förutsättningar och utgångspunkter för gestaltning.

Digitala källor

Dataportalen, Stockholms stad. Kartor över stadens habitatnätverk, ekdatabas, samt ESBO-område.

<http://dataportalen.stockholm.se/dataportalen/>

Ortofoto och fastighetsindelning från Stockholms stad.